

Onderaan de filatelistische ladder - 27

Lege stoelen

Het vorige verhaaltje in deze reeks begon met witte rook en de aankondiging “Habemus papam” (Wij hebben een paus). De noodzaak van een pauskeuze is het overlijden (of het emeritaat) van de vorige. De ‘Heilige Stoel’ is dan onbezet, oftewel vacant. Terwijl het conclaaf zich buigt over de vraag wie de nieuwe *geestelijke* leider van de kerk wordt, zit de Kerkelijke Staat ook zonder *wereldlijke* leider, zonder staatshoofd. Daarvoor is echter het een en ander geregeld. De kardinaal-kamerheer, de *camerlengo*, een voor het leven door de paus benoemde functionaris, treedt tijdelijk op als zaakwaarnemer en beheerder van de pauselijke goederen en rechten, want er zijn veel dingen te regelen. Deze periode zonder paus (die best wel even kan duren, want tussen het overlijden van een paus en het begin van het conclaaf zitten tegenwoordig sowieso vijftien dagen voor rouw, bijzetting en organisatie van het conclaaf) wordt aangeduid als *sede vacante*.

Sinds 1939 werden door de Vaticaanse posterijen postzegels uitgegeven die deze toestand weergeven. In 1958 (tussen het overlijden van Pius XII en de komst van Johannes XXIII) waren dat drie zegels (1). De verkoop van postzegels draagt bij aan de inkomsten van het Vaticaan, dus verschenen er ten behoeve van de verzamelaars ook *fdc's* (waarbij de *c* hier *card* betekent). Alle sinds 1939 verschenen *sede-vacante*zegels dragen het wapen van de *camerlengo*: een soort grote paraplu of baldakijn (*ombrellino*) boven twee gekruiste sleutels. De symboliek die hierin kan worden gezien, is dat de paraplu van de *camerlengo* het ambt van de paus beschermt. Het vaste ontwerp van de zegels maakt het in theorie mogelijk dat de drukkerij ze na de dood van een paus heel snel kan afleveren. De *sede-vacante*zegels verliezen hun geldigheid bij de kroning van de nieuwe paus. In 1958 was dat op 28 oktober. Pius XII stierf op 9 oktober. De afstempeling van de *fdc* op 21 oktober geeft aan dat het toch wel even duurde voordat de zegels in roulatie kwamen.

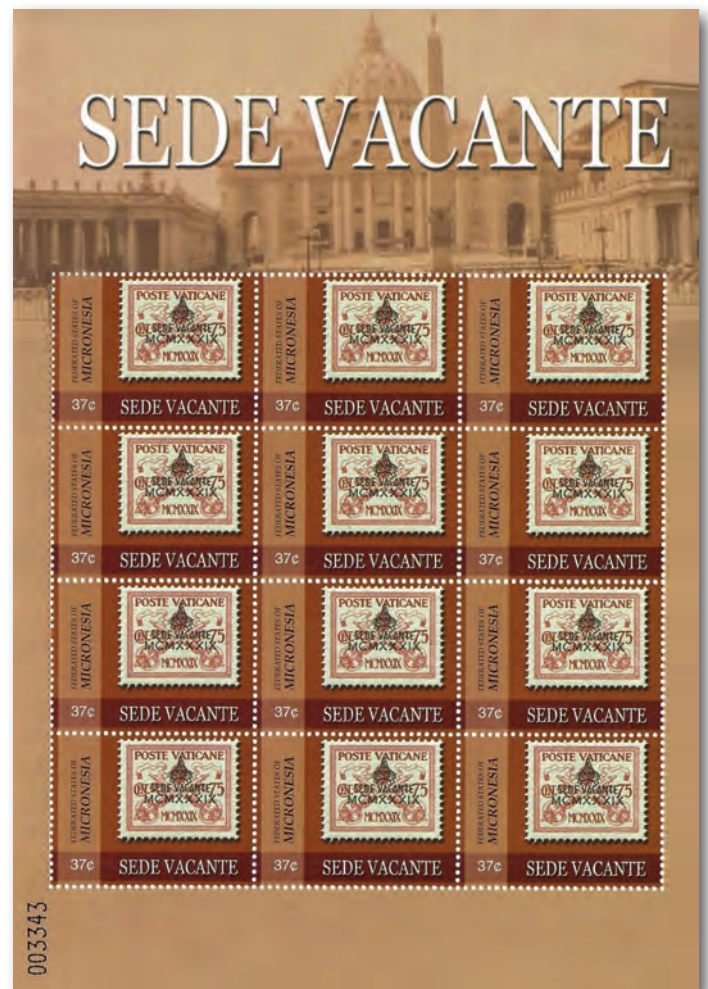
Vaticaanstad heeft pas sinds 1929 eigen postzegels en de eerste keer dat zegels met *sede vacante* konden worden gebruikt, was in 1939 bij het overlijden van Pius XI. Er werd toen gebruikgemaakt van een gewone frankeerzegel met het pauselijk wapen (gekruiste sleutels met daarboven de pauselijke tiara), voorzien van een zwarte overdruk met het wapen van de *camerlengo*.

Micronesië heeft een van deze zegels nog eens als ‘postzegel op postzegel’ uitgegeven in een ongedateerd velletje van twaalf stuks (2). Tenzij je postzegels op postzegel verzamelt, doet zich de vraag voor waarom je dit zou aanschaffen als een originele Vaticaanse zegel al voor minder dan een euro te koop is.

□

1

2